

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse - forslag til endringer i barnevernloven

Det vises til høringsbrev av 05.09.12.

Fylkesmannen i Nordland anser det som positivt at viktige områder i barnevernet er under evaluering med formål å skape et bedre barnevern. Forslagene bygger på innspill fra mange viktige aktører i fagfeltet. Evalueringsrapportene og øvrige innspill peker på mange utfordringer som krever grep på barnevernområdet, noe som også samsvarer med Fylkesmannens erfaring gjennom tilsyn. På denne bakgrunn skulle vi ønsket at forslagene framsto som tydeligere svar på innspillene og at det var satt av bedre tid for høringsinstansene til å vurdere og drøfte forslagene.

Finansieringsansvar og faglig samhandling mellom stat og kommune

Fylkesmannen kjenner ikke igjen beskrivelsen av at kommunene velger statlige tiltak ut fra kostnadsvurderinger. I Nordland er utfordringen heller mangel på relevante tiltak lokalt som alternativ til institusjonsplassering. Ikke alle kommuner har tilgang til andre virksomme tiltak enn de staten tilbyr. Dette er særlig aktuelt i områder med spredt befolkning der man vil møte utfordringer både faglig, økonomisk og geografisk rundt å etablere tiltak. Fylkesmannen mener dette forslaget ikke nødvendigvis fører til større grad av likeverdige tilbud for barnevernsbarn i hele landet.

En annen fare med forslaget er at barneverntjenestene kan få et press fra administrativ ledelse om å holde kostnadene nede og dermed måtte ta økonomiske hensyn foran faglige hensyn.

For en liten kommune vil en institusjonsplassering utgjøre en stor kostnad. I forslaget forutsettes det at den enkelte kommune har tilstrekkelig fleksibilitet i budsjettet til å håndtere økning av egenbetaling, eller løser dette gjennom ulike former for interkommunalt samarbeid. Det er høyst utydelig hvordan departementet mener interkommunale samarbeid skal avhjelpe utfordringer med uforutsette, men sjeldne utgiftsøkninger. Fylkesmannen kjenner ikke til interkommunale samarbeid der kommunene har felles tiltaksbudsjett, noe som heller ikke ansees som realistisk å forvente.

Fylkesmannen mener det kan være positivt med en tydeligere avklaring av ansvarsfordeling mellom stat og kommune gjennom forskrift. Vi er usikre på om forskriftsfesting av krav om

ytterligere utredning vil løse utfordringer i samarbeidet mellom kommunalt og statlig barnevern. Vi er kjent med at barn allerede venter lenge på statlige tiltak og hjemmel til krav om ytterligere utredning kan medføre lengre ventetid. Vi forutsetter at barneverntjenestene har gjort en faglig forsvarlig vurdering av barnets behov før det søkes om statlige tiltak.

Departementet ber om høringsinstansenes uttalelse til hvorvidt det er hensiktsmessig å endre statens faglige oppdrag overfor kommunene fra dagens operative rolle til en generell faglig rolle overfor kommunene. Ut fra forslagene i høringsnotatet framstår det som uklart hvilket statlig nivå som eventuelt skal endre rolle fra dagens operative rolle til en generell faglig rolle. Dette gjør det vanskelig å uttale seg om spørsmålet.

I forslaget framkommer det blant annet at en av hensiktene med å endre Bufetats rolle er å få bedre samlet oversikt over den faktiske tilstanden i det kommunale barnevernet. Staten, gjennom fylkesmennene, har allerede en rimelig god oversikt over den faktiske tilstanden i det kommunale barnevernet. Det er få områder innenfor den kommunale forvaltningen som er underlagt så omfattende rapportering på oppfyllelse av lovkrav som barneverntjenesten. I tillegg føres det både landsomfattende tilsyn og hendelsesbaserte tilsyn. Samlet gir dette omfattende kunnskap om status og utviklingstrekk i det kommunale barnevernet.

Tradisjonelt har mye fagutvikling på barnevernområdet vært ivaretatt av de regionale barnevernets utviklingscentre som nå er blitt en del av RKBU. Disse fagmiljøene er ikke omtalt i høringen. Det er sagt at fagutvikling skal skje på et annet statlig nivå enn det som samhandler med kommuner i enkeltsaker og at dette vil gi legitimitet i den faglige rådgivningen. Vi savner en beskrivelse av RKBU og andre relevante fagmiljøers rolle i framtidens fagutvikling.

Styrking av barns rettigheter og rettssikkerhet

Fylkesmannen slutter seg til forslaget om å innføre et lovfestet krav om forsvarlighet.

Fylkesmannen støtter forslaget om styrking av barns rett til medvirkning gjennom en endring av barnevernloven § 4-1. Når det gjelder forslaget om tillitsperson, stiller vi spørsmål ved formuleringen “*kan* gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til” er brukt i lovteksten. Vi mener at *kan* bør byttes med *skal* for å sikre at alle barn under omsorg får samme mulighet til å ha med seg en tillitsperson i møte med barneverntjenesten. Vi er usikre på hvordan ordningen skal praktiseres. Barneverntjenesten skal på den ene siden være svært lydhør for barnets valg av tillitsperson og ikke formelt godkjenne vedkommende. På den andre siden skal barneverntjenesten sikre at tillitspersonen er i stand til å ivareta barnets beste og kan dermed nekte barnet å ha med seg en bestemt person. Barneverntjenesten skal sørge for at den personen barnet foreslår framlegger politiattest. Dersom ordningen skal kunne fungere godt i praksis forutsettes det at det utarbeides en klargjørende forskrift om tillitspersonens oppgave og funksjon, samt barneverntjenestens rolle.

Fylkesmannen er av den oppfatning at innspillene fra Barnevernpanelet og Barnevernproffene bør tas på alvor når det gjelder endring av begrepsbruken i barnevernloven. Når det gjelder begrepet “barn med alvorlige atferdsvansker” mener vi at begrepet i seg selv er beskrivende. Samtidig ser vi at begrepet kan føre til at fokuset retter seg mer mot egenskaper ved barnet enn mot omsorgssituasjonen. Vi er enige i at atferdsvanskene i større grad må sees i sammenheng med den situasjonen barnet lever i. Et alternativ er at departementet vurderer muligheten for å innføre en plikt til å vurdere barnets omsorgssituasjon i forbindelse med iverksetting av tiltak etter §§ 4-24, 4-25 og 4-26.

Fylkesmannen stiller seg positiv til en angivelse av formålet med hjelpetiltak i barnevernloven § 4-4.

Vi deler departementets syn på at dagens tilsynsførerordning med barn i fosterhjem har store svakheter. Fylkesmannen ser imidlertid ikke hvordan et generelt kommunalt forankret ansvar for tilsyn med barn i fosterhjem er et bedre virkemiddel for å ivareta rettssikkerheten til disse barna. Forslaget kan føre til uklare ansvarsforhold, noe som kan gjøre det vanskeligere å få oversikt over kommunens tilsyn med barn i fosterhjem. Dermed vil det bli vanskelig å vurdere effekten av endringen. En av hensiktene med forslaget er å profesjonalisere tilsynsføreroppdraget. Fylkesmannen kan vanskelig se at å legge denne oppgaven til kommunene generelt vil oppfylle hensikten, all den tid det er barneverntjenesten som har kompetanse til å vurdere barns omsorgssituasjon.

Departementets forslag om å innføre et opplærings- og veiledningsansvar ovenfor tilsynsførere, anses som positivt og kan i seg selv medføre en forbedring.

Når det gjelder tilsyn i fosterhjem, mener vi å se at manglende samsvar mellom ressurser og oppgaver kan være årsak til at kommunene ikke klarer å oppfylle lovkravene. Fylkesmannen har tro på at en videreføring av barneverløftet der kommunene får tilført ressurser vil føre til at barn i fosterhjem får et forsvarlig tilsyn.

Fylkesmannen støtter forslaget om å erstatte krav om årlig systemrevisjon i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling, med en plikt til regelmessig å vurdere behovet for å føre tilsyn i hver enkelt institusjon.

Fylkesmannen slutter seg til forslaget om å utvide dagens tilsynshjemler til å også omfatte tiltak og tjenester som ytes av Bufetat. Vi stiller oss likevel undrende til bruk av *kan* i forslaget til endret § 2-3 b, fjerde ledd, da det i forbindelse med tilsyn med kommuner og institusjoner er brukt *skal*. Det framkommer ikke av forslaget om fylkesmannen skal behandle eventuelle klager rettet mot Bufetat. En slik avklaring vil være viktig. Fylkesmannen mener at tilsynsmyndigheten bør ha hjemmel for å pålegge retting av avvik ved tilsyn med det statlige barnevernet. Vi forutsetter at Statens Helsetilsyn får en sentral rolle med å samordne tilsynet også på dette området.

Med hilsen

Hill-Marta Solberg

Anne Sofie Mortensen
avdelingsdirektør